

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 23CoP/90/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8723202515
Dátum vydania rozhodnutia: 03. 10. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Miloš Kolek
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2023:8723202515.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Miloša Koleka a členov senátu JUDr. Ingrid Kalinákovej a JUDr. Zuzany Bišćákovej v právnej veci mal. dieťaťa: I. O.á, nar. XX.X.XXXX, zastúpená kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny K., dieťa rodičov: matka S.. M. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom L., S. XXX/X, právne zastúpená: Beňo & partners advokátska kancelária, s.r.o., Námestie N. D.O. XX/XX, XXX XX K. M. Q. Z.. S.. K. O., X..S.., nar. XX.X.XXXX, bytom Y. X. XXXXX, o nariadenie neodkladného opatrenia vo veci úpravy styku matky s mal. dieťaťom, o odvolaní matky proti uzneseniu Okresného súdu Poprad č.k. 15P/71/2023-80 zo dňa 2.6.2023 takto

rozhodol:

- I. Zrušuje uznesenie vo výroku IV. a konanie v tejto časti zastavuje.
- II. V prevyšujúcej časti uznesenie potvrdzuje.
- III. Dáva súdu prvej inštancie podnet na rozhodnutie o výchovnom opatrení podľa § 37 ods. 2 písm. d) Zákona o rodine.
- IV. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie napadnutým uznesením upravil styk matky s maloletou I. každú sobotu v čase od 18.00 hod. do 18.30 hod. telefonicky, resp. formou video hovoru, upravil povinnosti otca súvisiace s týmto stykom matky s maloletou. Výrokom IV. rozhodol o tom, že maloleté dieťa sa predbežne zveruje do osobnej starostlivosti otca. Uznesenie odôvodnil tým, že na základe rozhodnutia Krajského súdu v Prešove pod sp. zn. 24CoP/25/2023 súd začal konanie o vydanie neodkladného opatrenia vo veci úpravy styku matky s maloletou I.. Súd poukázal na to, že na tamojšom súde sa vedie konanie o rozvod manželstva a úpravu rodičovských práv a povinností k dieťaťu na čas po rozvode pod sp. zn. 15P/134/2022. Vo veci bolo nariadené znalecké dokazovania vzhľadom na komplikovanosť celého prípadu. Krajský súd v Prešove v odvolacom konaní 24CoP/25/2023 zmenil uznesenie súdu prvej inštancie a zamietol návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia, v ktorom sa otec domáhal zverenia maloletého dieťaťa do svojej osobnej starostlivosti. V konaní vedenom na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 23CoP/17/2023 bolo potvrdené rozhodnutie o zamietnutí návrhu matky na vydanie neodkladného opatrenia, ktorým žiadala zveriť dieťa do svojej osobnej starostlivosti. Nariadenie neodkladného opatrenia odôvodnil tým, že „Z predložených vyjadrení či už matky, otca, resp. kolízneho opatrovníka ako aj z pripojených listinných dokladov vyplýva, že je potrebné dočasne upraviť pomery na strane rodičov vo vzťahu k mal. dieťaťu. Pokiaľ sa týka predmetného styku matky s mal. dieťaťom zo strany detského pedopsychiatra S.. Y. V. bola vypracovaná ďalšia správa s tým, že u dieťaťa sa v popredí klinického obrazu manifestuje úzkosť, strach z matky, strach z odlúčenia od otca a dieťa spontánne hovorí a narušenom vzťahu k mame. Toto vyúsťuje do veľkého stresu dieťaťa, prejavujú sa poruchy spánku, nočné pomočovanie, nočné mory, dieťa stráca chuť na pôvodné hry a aktivity a uzatvára sa do seba, somatizuje problémy, uniká z reality.

Bojí sa chodiť do škôlky, vyhľadáva blízkych ľudí, ktorí by ju chránili. Hľadá niekoho kto by sa jej zastal a spolieha sa na autoritu. Dieťa si teda vytvorilo silnú vzťahovú väzbu na otca a rodinných príslušníkov, s ktorými je v dennom kontakte. Preto pedopsychiatrička vzhľadom na nízky vek, neznášané zmien, nadmernú úzkosť, ďalšiu neurotickú nadstavbu doporučuje ponechať dieťa v starostlivosti otca. Otec aj na základe uvedených správ, ktoré pokladá za ďalšiu novú skutočnosť kedy je potrebné dočasne upraviť starostlivosť o dieťa sa domáha zverenia dieťaťa neodkladným opatrením do svojej osobnej starostlivosti. K tomuto zaujal postoj aj kolízny opatrovník, ktorý znovu ozrejmil situáciu v rodine a priblížil aj na základe konkrétnych udalostí správanie sa dieťaťa už len pri zmienke o mamke alebo odovzdanie kresbičky mamke. Sú to úplne bežné situácie, avšak aj pri týchto dieťa reaguje úzkostne a so strachom. Pokiaľ nebude vypracovaný v predmetnej veci znalecký posudok, nie je možné zistiť príčinu takéhoto správania sa dieťaťa vo vzťahu k svojej mame. Znalecký posudok v tomto prípade predstavuje kľúčový bod, od ktorého možno odvíjať ďalšiu úpravu rodičovských práv a pomerov k mal. dieťaťu. Nakoľko súd nedisponuje týmto znaleckým posudkom, vychádza zatiaľ len z predložených listinných dokladov a správ. Súd má zato, že otec uviedol nové skutočnosti týkajúce sa mal. dieťaťa a to aj správou od pedopsychiatričky, na základe čoho je potrebné dočasne stabilizovať situáciu v rodine, vytvoriť pre dieťa bezpečné prostredie, pretože záujem mal. dieťaťa má prednosť pred akýmkoľvek iným záujmom vrátane záujmu rodiča. Aj keď matka predložila doklad o tom, že je schopná vychovávať dieťa a netrpí žiadnou duševnou poruchou, ktorá by ju z tohto vylučovala, o tomto súd ani doposiaľ nemal žiadnu pochybnosť. Jedná sa však o stabilizáciu pomerov na strane dieťaťa kde je potrebné upokojiť daný stav a vytvoriť dieťaťu kľudné prostredie tak, aby nebolo vystavené traume z možného odchodu z domácnosti a vzťahov, na ktoré je momentálne naviazaná. V danom prípade teda nejde o to, ktorý z rodičov má lepšie predpoklady o starostlivosť o dieťa, avšak na základe odporúčania lekárskeho správ, ktoré nie je možné ignorovať, je potrebné dočasne stabilizovať daný stav a situáciu. Preto súd dočasne zveril mal. dieťa do starostlivosti otca.

Vzhľadom k tomu, aby nedochádzalo k úplnému odlúčeniu matky a mal. dieťaťa, súd v zmysle možnej úpravy styku sa v tomto štádiu priklonil k názoru kolízneho opatrovníka, ktorý ponechal na zvážení možnosť úpravy styku a kontaktu matky a dieťaťa napríklad elektronickou formou. Tiež poukázal na to, že osobný kontakt matky a dieťaťa v tomto štádiu nie je v prospech dieťaťa. Súd sa stotožňuje aj s názorom matky, ktorý uviedla vo svojom vyjadrení s tým, že je potrebné realizovať stretnutie s dieťaťom u príslušného akreditovaného subjektu za účelom obnovenia vzťahu medzi maloletou a matkou a to aspoň jedenkrát v týždni. Matka navrhuje nariadiť výchovné opatrenie za účelom podrobiť sa odbornému poradenstvu rodičov v súvislosti so zlepšením možnosti komunikovať ohľadom dieťaťa, umožnenia styku matky s dieťaťom a obnovenie väzieb medzi matkou a dieťaťom. K tomuto však súd uvádza, že toto nie je priestor k takémuto rozhodnutiu v konaní o vydanie neodkladného opatrenia. K týmto krokom je potrebné pristúpiť až po vypracovaní znaleckého posudku, od ktorého záverov by mohol následne psychológ určovať ďalší priebeh týchto stretnutí, resp. komunikáciu s oboma rodičmi. Preto v tomto konaní o vydanie neodkladného opatrenia k tomuto nepristúpil. Je potrebné pokúsiť sa o možnosť realizácie tohto styku prostredníctvom telefonického hovoru, možno neskôr aj videohovoru, najprv postupne, ale vždy so zreteľom na aktuálny stav na strane mal. dieťaťa tak, aby nedošlo ešte ďalej k zhoršeniu psychiky mal. I.. Preto súd ponecháva na zváženie a možnosti najprv pristúpiť k telefonickému hovoru postupne aj keby to zo začiatku bolo len zopár viet. Týmto spôsobom by sa dieťa za prítomnosti otca cítilo v bezpečí, nemuselo by sa obávať osobného kontaktu s matkou a mohli by začať rozvíjať vzájomný vzťah. Je preto teraz hlavne na matke mal. dieťaťa, aby zvážila akou formou dieťa osloví alebo aby odkonzultovala danú vec so psychológom, ktorý by odporučil kroky k nadviazaniu vzťahu matky a dieťaťa. Je možné ponechať aj hlasitý odposluch tak, aby sa dieťa spontánne hralo alebo vykonávalo inú činnosť, aby matka mala prehľad čo má dieťa rado a akým spôsobom následne k nemu pristúpiť. V prípade, že dieťa zvládne telefonický hovor, je možné následne pristúpiť k videohovoru a riešiť to obdobným spôsobom ponechania hry dieťaťu alebo sledovaniu rozprávok a týmto spôsobom následného nadviazania kontaktu matky s maloletou. Opätovne aj v tomto prípade súd poukazuje na to, že nedisponuje znaleckým posudkom kde by sa už k týmto krokom mohol vyjadriť aj znalec, ale zatiaľ súd vychádza len z predložených listinných dokladov. S poukazom na takto zistený skutkový stav súd rozhodol tak ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.“

2. Proti tomuto uzneseniu v celom rozsahu v zákonom stanovenej lehote podala odvolanie matka. Odvolanie odôvodnila tým, že súd prvej inštancie nereflektoval záväzný právny názor odvolacieho súdu a nepostupoval podľa jeho pokynu, ktorým bolo upraviť styk maloletej s matkou. Súd upravil styk na dobu pol hodiny týždenne telefonicky, respektíve formou videohovoru. Uvedené rozhodnutie predstavuje

porušenie práva na spravodlivé konanie. Poukázala na to, že táto forma styku ponúka pre otca maloletej široké možnosti výhovoriek. Aktuálne udalosti to aj potvrdzujú, keď otec dňa 10.6.2023 odignoroval telefonický hovor s matkou. V ďalšom prípade otec iba pro forma prijal telefonát, maloletá sa pri telefóne nenachádzala a otec ju žiadnym spôsobom neinšpiroval, nemal ani najmenšiu snahu tento styk fakticky umožniť. Súd prvej inštancie berie do úvahy výlučne zmanipulované a vykonštruované dôkazy predložené otcom. Poukázala na to že maloletá sa po dobu 10 mesiacov nachádza v starostlivosti otca. Je zarážajúce koľko osôb dokáže pristúpiť na otcovu hru o konštruovaní sexuálneho násillia a zanedbávanie výchovy maloletej. V správe S.. V. sa nachádzajú nepravdy a nelogické tvrdenia. M. S.. V. ani K.. Gažiová nepostupovali zákonným spôsobom, nekontaktovali matku a matku ani nevyšetřili. Obe znalkyne prekročili svoje oprávnenia vyjadřili sa k otázke, ktoré nepatria do ich právomoci. Matka ďalej poukazovala na to, že neexistujú žiadne dôkazy o zneužívani maloletej a sexuálnom zneužívani zo strany matky. Otec nepreukázal, že by zo strany matky malo byť páchané násillie. Túto skutočnosť tvrdí a maloletú o nej presviedča s jediným cieľom trvale zamedziť styk maloletej s matkou.

3. Súd ani sčasti neprihliadol na dôkazy predložené matkou ktoré poukazujú na dlhodobé vytesňovanie matky už predtým, ako pod nátlakom opustila spoločnú domácnosť. Na vydanie uznesenia neboli splnené zákonné predpoklady. Styk maloletej s matkou sa preukázateľne nerealizuje 10 mesiacov. Otec tvrdí obavy o únos maloletej, tieto však nijako nepreukázal. Matka takýto úmysel nemala ani neprezentovala ani nehodlá nič také urobiť. Matka je presvedčená, že voči maloletej je zo strany otca a jeho rodiny páchané vážne psychické násillie, ktoré bude mať do budúcnosti negatívny vplyv na rozvoj maloletej a na jej zdravotný stav. Navrhla, aby odvolací súd napadnuté uznesenie zmenil a návrh zamietol.

4. Kolízny opatrovník vo vyjadření k odvolaniu navrhol uznesenie potvrdiť. Uviedol, že situácia v rodine eskaluje, je nevyhnutné, aby maloletemu dieťaťu bola poskytnutá náležitá právna ochrana a to tým, že súd vydá neodkladné opatrenie, ktorým dočasne zverí maloletú I. do osobnej starostlivosti otca. Uviedol, že musí brať zreteľ na vyjadřenie pedopsychologičky a pedopsychiatřičky, ktoré odporúčajú v súčasnosti kontakt matky s dieťaťom len po konzultácii s odborníkmi.

5. Otec vo vyjadření k odvolaniu navrhol uznesenie potvrdiť.

6. Odvolací súd preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je čiastočne vecne správne a čiastočne je potrebné ho zrušiť.

7. Odvolací súd z písomností získaných počas odvolacieho konania mal osvedčené aj nasledovné skutočnosti:

8. Zo znaleckého posudku vypracovaného v konaní o rozvod manželstva odvolací súd zistil, že ani jeden z rodičov nevykazuje závažnú psychopatologickú symptomatiku a že dieťa je rukojemníkom konfliktu rodičov. Z posudku vyplýva, že dlhodobá absencia kontaktu matky a dieťaťa vysoko pravdepodobne môže mať na dieťa zásadne negatívny vplyv. Toho času nie ako optimálne, ale ako jediné možné riešenie sa javí výchovné prostredie otca. Toto prostredie de facto nie je možné teraz meniť, nakoľko by to mohlo mať základný negatívny vplyv na duševné zdravie dieťaťa. Znalec navrhuje čo najviac rozšíriť styk dieťaťa s matkou, nie však v terajšej dobe. Vzťah k matke je aktuálne verbálne i neverbálne vyjadřovaný ako negatívny. Maloleté dieťa si uvedomuje, že je to jej biologická matka, ale vzťahová väzba k nej je teraz značne narušená, hoci v minulosti bola vysoko pravdepodobne pozitívna. Dieťa jednoznačne preferuje osobu otca.

9. Odvolací súd zistil, že Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v K. vykonáva vyšetřovanie vo veci podozrenia zo zločinu týrania blízkej a zverenej osoby a zločinu sexuálneho zneužívania, v ktorých ako poškodená vystupuje maloletá I.. Odvolací súd zistil, že v tejto veci zatiaľ nebolo rozhodnuté o vznesení obvinenia konkrétnej osobe.

10. O návrhu otca na zverenie maloletej do osobnej starostlivosti otca rozhodoval súd prvej inštancie uznesením zo dňa 17.1.2023, návrhu otca vyhovel. Uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 24CoP/25/2023 zo dňa 18.4.2023 bolo uznesenie zmenené tak, že návrh otca bol zamietnutý. Súd vychádzal z toho, že z ničoho nevyplýval nesúhlas matky s tým, že maloletá I. sa nachádza vo faktickej starostlivosti otca a ani žiadne skutočnosti nenasvedčujú, žeby mal byť tento stav ohrozený alebo by k

nejakému ohrozeniu malo dôjsť v budúcnosti. Otec zabezpečoval o maloletú osobnú starostlivosť, matka bola s týmto nastoleným stavom uzročená a z obsahu spisu nevyplýva, aby status quo akýmkoľvek spôsobom narúšala.

11. Odvolací súd je toho názoru, že od vyššie uvedeného rozhodnutia sa pomery nezmenili (otec predložil ďalšie dôkazy, z nich však nevyplýva, že sa zmenili pomery, z ktorých odvolací súd predtým vychádzal), a preto nie je možné opakovane rozhodnúť o tom istom, teda o zverejnení maloletého dieťaťa predbežne do osobnej starostlivosti otca pre prekážku rozhodnutej veci (§ 329 ods. 3 CSP, a contrario). Preto v tejto časti bolo uznesenie zrušené a konanie zastavené. Odvolací súd dodáva, že sa stotožňuje so záverom uznesenia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 24CoP/25/2023 zo dňa 18.4.2023 o tom, že nebola osvedčená potreba dočasne zveriť maloletú do osobnej starostlivosti otca a že na to, aby bolo takéto rozhodnutie prijaté uznesením o neodkladnom opatrení, musia byť dané dôvody. Matka v odvolaní potvrdzuje, že nemieni zasahovať do faktického stavu maloletej I., teda do toho, že maloletá je vo faktickej starostlivosti otca.

12. V prevyšujúcej časti je rozhodnutie súdu prvej inštancie vecne správne. Je v záujme maloletého dieťaťa upraviť jeho styk s matkou spôsobom, ktorý zodpovedá momentálnemu stavu vzťahu medzi matkou a dcérou. Z osvedčených skutočností vyplýva, že dieťa v súčasnosti odmieta osobný styk s matkou. Zo znaleckého posudku, s ktorým sa odvolací súd oboznámil, vyplýva, že pravidelný a intenzívny kontakt dcéry s matkou je pre dieťa nevyhnutný a veľmi dôležitý. Na obmedzenie styku matky s dcérou nie je opodstatnený dôvod. Znalec navrhuje tento styk čo najviac rozšíriť, avšak nie v terajšej dobe. Preto odvolací súd má za to, že v tejto fáze konania a v tejto fáze vzťahu maloletej s matkou je nevyhnutné iba takýmto minimálnym spôsobom udržiavať kontakt dcéry s matkou, a to aj s rizikom, že tento kontakt sa nie vždy zrealizuje podľa predstáv matky. Cieľom však je postupné rozširovanie tohto kontaktu tak, aby v budúcnosti sa mohlo dieťa s matkou stretávať bez prítomnosti ďalších osôb.

13. Tvrdenia o zneužívaní dieťaťa zo strany matky v konaní neboli preukázané a nesvedčia o nich ani vykonané dôkazy. Podľa informácií odvolacieho súdu Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v K. vykonáva vyšetrovanie vo veci podozrenia zo zločinu týrania blízkej a zverenej osoby a zo zločinu sexuálneho zneužívania, v ktorom ako poškodená vystupuje maloletá I., avšak nie je mu známe, že by bola v súvislosti s týmto konaním obvinená konkrétna osoba. Zo znaleckého posudku vyplýva, že žiaden z rodičov nevykazuje závažnú symptomatiku v zmysle duševnej poruchy alebo choroby, resp. psychózy. Z odpovede samotného otca vyplýva, že chce zachovať kontakt s matkou, napr. každý druhý víkend, ale v jeho prítomnosti. Odvolací súd teda nemal osvedčený žiaden dôvod na úplný zákaz styku matky s dcérou.

14. Z uvedených dôvodov odvolací súd uznesenie v prevyšujúcej časti potvrdil postupom podľa § 2 ods. 1 CMP v spojení s § 387 ods. 1 CSP.

15. Je nevyhnutné, aby si otec uvedomil svoju úlohu v znovu nadviazaní vzťahu dcéry s matkou a nepristupoval k tomuto obnoveniu vzťahu pasívne, ale aktívne a v záujme dieťaťa. Je možné, že bez jeho pomoci bude obnovenie vzťahu matky s dcérou trvať dlhšie alebo bude obťažnejšie.

16. Pokiaľ by súd prvej inštancie zistil, že podozrenia vo vzťahu k zneužívaniu maloletej sa potvrdili a dopustila sa ich konkrétna osoba vystupujúca sa ako účastník tohto konania, je potrebné z toho vyvodiť závery a nastaviť také podmienky, aby sa takéto konanie v budúcnosti opakovať nemohlo.

17. Odvolací súd vzhľadom na momentálny stav vzťahu medzi matkou a dcérou, ktorý podľa znaleckého posudku nie je v záujme maloletej, považuje za potrebné zvážiť vhodnosť výchovného opatrenia spočívajúceho v poradenstve, ktoré by pomohlo obnoviť vzťah matky s mal. I..

18. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolaateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolaateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).